

J.M. Nooy

Bijlage III

Witte Singel 17,

2371 CC Roelefarendsveen.

Tel. 01713-2948

10 febr. 1980.

Hoe solidair is men bij Van Gelder Papier??

De (te late?) bezetting van de papierfabriek "De Eendracht" te Wormer, de bakermat van de N.V. Van Gelder Papier, met vestigingsplaatsen in Nederland te Amsterdam, Apeldoorn, Franeker, Leeuwarden, Renkum, Rotterdam, Velsen en Wormer, heeft opnieuw de slechte positie van dit eens zo financieel-ekonomisch gezonde Papierbedrijf in de publiciteit gebracht.

Aan het begin van dit jaar kwam Van Gelder in de publiciteit dat het klem zat met de financiering. Dat het papierconcern uitstel wilde voor een tijd van drie jaar van aflossingen aan obligatiehouders en institutionele beleggers. Het ging hierbij om een bedrag van in totaal 62.75 miljoen gulden. Hiervoor bood Van Gelder Papier aan, al haar gebouwen fabrieksterreinen en machines in onderpand te geven aan de Nationale Investeringsbank, met het doel om 20 miljoen nieuw geld in het bedrijf te krijgen.

Het bedrijf heeft in de jaren '70 rond 202.3 miljoen gulden verlies geleden. Bovendien waren ook de zestiger jaren voor het bedrijf financieel ongunstig. Sinds 1945 zijn er vele jaren geweest waarin de onderneming geen dividend heeft uitgekeerd. Was de koers van de Certifikaten v. Gelder Papier op de Amsterdamse beurs voor cert. van F.50.== op 31 dec. 1978 nog F.52.50, deze koers was op 31 dec. 1979 gedaald tot F.29.10 en op 8 febr. 1980 tot F.18.50. Deze cijfers weerspiegelen het geringe vertrouwen van de Beurs in het bedrijf dat in de vijftiger jaren tot de vijf op de Beurs genoteerde gerenommeerde bedrijven behoorde.

Sinds de zestiger jaren heeft het aan reorganisatie plannen niet ontbroken. De top-direktie is uitgezuiverd, er is gecentraliseerd en gedecentraliseerd, fusies aangegaan (1962) met de Berghuizer Papierfabriek N.V. te Wapenveld en haar verwerkingsbedrijven Neprowa en Cats N.V., met de N.V. Papier -en papierwarenfabriek van de Gebr. de Jong te Westzaan (1960) en de Zaanlandse Cartonagefabrieken (1962).

Een samenwerkingsverband met het Nrd. Amerikaanse papierbedrijf Crown Zellerbach (1961). Dit samenwerkingsverband is in 1970 omgezet in een aandelenruil waardoor Crown Zellerbach in feite de absolute zeggenschap bij Van Gelder heeft verworven. Dit Amerikaanse bedrijf benoemd dan ook de voorzitter van de Raad van Bestuur en heeft bovendien nog 2 vertegenwoordigers in de uit 9 personen bestaande Raad van Commissarissen. De familie Smidt van Gelder die in 1784 in de leiding van het bedrijf

werd opgenomen en sindsdien gedurende 5 generaties de leiding van het bedrijf hebben gevoerd, is sinds een aantal jaren niet meer in het bestuur vertegenwoordigd. Slechts één nazaat n.l. dhr.P.Smidt van Gelder is lid van de Raad van Commissarissen.

De in 1970 gevoerde fusiebesprekingen met de K.N.P. -naast van Gelder het grote Nederlandse Papierconcern, zijn afgesprongen naar het heet op de door de K.N.P. geëiste verregaande reorganisatieeisen Van Gelder. Sindsdien zijn er ingrijpende reorganisaties doorgevoerd in produktie bedrijven te Apeldoorn en Wapenveld en in de papierverwerkende bedrijven te Rotterdam en elders.

Het personeelsbestand is in de jaren 1976 t/m 1978 met gemiddeld 713 personen verminderd.

Wat zijn de oorzaken van de neergang?

Over de oorzaken van de neergang van Van Gelder wijst het bestuur steeds op de dure grondstoffen, de overproduktie en de Europese landen, met als gevolg een "moordende concurrentie", de van staatswege, bevoordeelde en gemonopoliseerde positie van de Scandinavische papier en papiergrondstoffenindustrie

Het zijn zeker belangrijk oorzaken, maar naar mijn bescheiden mening niet alleen deze. Verderop kom ik er op terug.

"De Eendracht" te Wormer.

In haar jaarverslag over 1977, schrijft de Raad van Bestuur: onder het hoofd: Verpakking- en verwerkingspapieren: "In de sektor van de verpakking- en verwerkingspapieren die in de fabrieken te Wormer en Wapenveld worden geproduceerd, is er eveneens sprake van een grote overcapaciteit in de West-Europese landen. Het prijspeil beweegt zich ook hier op een te laag niveau.

Inmiddels is besloten om de fabriek te Wormer een kans te geven de bestaande verliespositie om te buigen en op korte termijn een 'break even' situatie te bereiken. Verdere efficiencyverbeteringen en besparingen zijn mogelijk. Daarenboven zal het gebruik van oud papier als grondstof worden opgevoerd en zal het produktieassortiment worden verbeterd. Geheel in de lijn van de voortgezette decentralisatie zal ook aan dit bedrijf een grotere zelfstandigheid in handelen worden verleend"

In het verslag over 1978 schrijft de Raad van Bestuur over de fabriek te Wormer het volgende:

"De in West-Europa bestaande overcapaciteit heeft tot gevolg dat het "prijspeil te laag blijft onder invloed van de sterke concurrentie van "grote en geïntegreerde produktiebedrijven die aanmerkelijk lagere

"produktiekosten hebben dan in het bedrijf te Wormer. Ofschoon, door
 "een verlaging van de kosten en een betere bezetting in het afgelopen
 "jaar het verlies werd verminderd, blijft het resultaat onbevredigend.
 "Bij voortgaande verliezen zijn verdergaande maatregelen dan ook
 "onvermijdelijk.

In Wormer heeft het comité 'Van Gelder zal blijven' akties ontplooid voor het behoud van De Eendracht, daarin nieuwe investeringen te doen, ten behoeve van o.a. een nieuwe glasvliesmachine die in Wormer geplaatst moet worden. De verlangens werden in een 'petitie' dat wil zeggen een verzoekschrift geformuleerd in een op 29 dec.1979 door het Comité georganiseerde openbare vergadering in de Maria Magdalena kerk. Inmiddels is op 7 jan. 1980 de papiermachine no.8 uit productie genomen heeft de bezetting van de fabriek geen ander resultaat opgeleverd dan dat de Raad van Bestuur zich zal onthouden van mededelingen over de toekomst van de fabriek totdat de uitkomsten van in de gang gezette studies bekend zijn.

Voor de fabriek te Wapenveld zijn investeringen aangekondigd. Ook twee papiermachines voor krantenpapier te Velsen staan op de 'tocht' nu de nieuwe PM 2 te Renkum binnen enkele maanden op volle toeren gaat draaien.

Mijn zienswijze.

Geboren te Wormer, heb ik daar ruim 27 jaar gewoond. Rond 10 jaar daarvan was ik werknemer bij Van Gelder en heb functies vervuld aan de oude PM 8 en de PM 2.

Vanaf 1945 was ik als hoofdbestuurder van de vakbond Sint Willebrordus belast met de belangenbehartiging van de leden in de Ned.Papier -en kantoorindustrie, en wel tot : einde 1970 toen ik met pensioen ging. In al die jaren heb ik het sekretariaat van de drie vakbonden, met betrekking tot deze bedrijfsgroep gevoerd.

In deze jaren ben ik nauw betrokken geweest bij de gang van zaken bij Van Gelder. Na mijn pensionering ben ik nimmer in de openbaarheid getreden, hoewel de negatieve gang van zaken bij Van Gelder en met name de "Eendracht" te Wormer, niet langs mijn kouwe kleren zijn gegaan. Op 29 dec.1979 heb ik als 'vreemdeling' voor velen (zo gaat dat na 9 jr.) de openbare vergadering bijgewoond en ben teleurgesteld daaruit vertrokken vanwege het vele m.i. niets zeggende gepraat, opgeluisterd met popmuziek. Ik had verwacht konkrete akties en geen toezeggingen van Tweede Kamerleden die niets inhielden. De burgemeester van Wormer die zich beriep op de toezegging van een staflid van Van Gelder dat een nieuwe glasvliesmachine in Wormer zou worden geplaatst, maar vermelde

dat het gemeentebestuur bij het afgeven van de Hinderwetvergunning van de asbestmachine, verzuimd heeft deze toezegging door de Raad van Bestuur schriftelijk te doen bevestigen.

Voorts waren er vele schriftelijke adhesie- betuigingen.

Kenmerkend was dat een der werknemers mij herinnerde aan een uitspraak gedaan in de dertiger jaren door de toenmalige bedrijfsdirecteur dhr. C.P. Keet: "dat er nog eens koeien zouden grazen op het terrein waar de fabrieksgebouwen stonden"

Een profetie?

En nu mijn zienswijze.

"De Eendracht" te Wormer is zoals gezegd de bakermat van het concern. Het bedrijf heeft in de loop van haar bijna 2 eeuwen bestaan verscheidene zeer moeilijke perioden gekend. Het grondstoffen probleem speelde ook in de 19e eeuw. De schaarste aan lomp, noopten tot overgaan naar de toen nog onbekende grondstof houtstof en cellulose.

De 4e Engelse oorlog, de Napoleontische oorlogen, de eerste en tweede wereldoorlogen en de crisis van de dertiger jaren hebben de fabriek meermalen aan de rand van haar bestaan gebracht. De inventiviteit van de achtereenvolgende heren Van Gelder hebben het bedrijf steeds weer naar voren gestuwd in een voortrekkersrol. Zij begrepen hun tijd en de eisen van de komende nieuwe tijd.

De vraag stelt zich of dat ook geldt voor de huidige bedrijfstop! Het zijn goedwillende mensen, die bewust zijn van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Men af te schilderen als kapitalistische machthebbers doet hen onrecht.

Het is echter de vraag of zij beantwoorden aan de eisen die nu aan het management van een multinationale onderneming gesteld dienen te worden. Ik heb daarover mijn twijfels.

Dit geldt ook ten aanzien van de onderlinge solidariteit van de personen van de verschillende vestigingen, te meer daar de problemen voor de werkgelegenheid zich bij meerdere vestigingen niet stellen.

De solidariteit kan wel gevraagd worden aan de bevolking, het gemeentebestuur en invloedrijke personen in en van Zaanstad, en wel op grond van het feit dat De Eendracht nog het enigste overgebleven papierproducerende bedrijf is van de Zaanstreek, die eens wereldwijd voor haar uitstekende papier bekende Zaanse papierindustrie.

"De Eendracht moet blijven" : Met Van Gelder en als het niet anders kan zonder Van Gelder, daarop moet de aktie met allen van Wormer, maar voor de gehele Zaanstreek gericht zijn.

Desgewenst kan men op mij rekenen!

De Eendracht mag niet het lot ondergaan, van de fabrieksgebouwen die in de Zaanbocht gesloopt worden, niet dat van rijstpellerijen van Kamphuis te Zaandam, de blikfabrieken te Krommenie e.a.

Jan Nooy.